

РОЗДІЛ 2 МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.1.3>

Акімов Олександр Олександрович,

доктор наук з державного управління, професор Заслужений економіст України,
професор кафедри публічного адміністрування
Міжрегіональної академії управління персоналом
ORCID ID: 0000-0002-9557-2276

Майстренко Катерина Миколаївна,

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування
Міжрегіональної академії управління персоналом
ORCID ID: 0000-0001-8586-9271

Акімова Людмила Миколаївна,

доктор наук з державного управління, професор, Заслужений працівник освіти України,
професор кафедри трудових ресурсів і підприємництва
Національного університету водного господарства та природокористування
ORCID ID: 0000-0002-2747-2775

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

INNOVATIVE APPROACHES TO ENSURING EFFECTIVE ANTI-CORRUPTION POLICY IN THE CONTEXT OF MODERN PUBLIC ADMINISTRATION CHALLENGES

Автором проаналізовано та обґрунтовано інноваційні підходи до забезпечення ефективної антикорупційної політики в контексті сучасних викликів державного управління. Здійснено дослідження різних аспектів проблеми корупції в державному секторі та виявлено ключові стратегії та інструменти, спрямовані на її подолання. Автором розглянуто сучасні виклики, з якими стикаються системи державного управління в контексті боротьби з корупцією. Проаналізовано вплив корупційних практик на ефективність державного управління та соціально-економічний розвиток країни. Обґрунтовано необхідність впровадження інноваційних підходів у боротьбі з корупцією. Розглянуто важливість застосування новітніх технологій, відкритості та доступу до інформації, а також активної участі громадськості у процесі антикорупційної діяльності. Досліджено різні інструменти та методи боротьби з корупцією, включаючи використання штучного інтелекту, блокчейн-технологій та аналітики даних для виявлення корупційних схем, а також розвиток етичної культури та виховання державних службовців щодо принципів чесності. Підкреслено важливість системного підходу до проблеми корупції та необхідність спільних зусиль усіх зацікавлених сторін у боротьбі з цим явищем. Виокремлено ключові напрямки для подальших досліджень та реалізації інноваційних стратегій в антикорупційній політиці державного управління.

Наголошено, що використання штучного інтелекту, аналітики даних, блокчейн технологій та цифрової ідентифікації дозволяє ефективно виявляти корупційні схеми, підвищує прозорість та недоторканість даних, а також сприяє запобіганню шахрайству. Доведено, що електронні платформи для навчання є ефективним та зручним інструментом для підвищення професійної компетентності державних службовців у сферах етики, прозорості та боротьби з корупцією. Це сприяє зміцненню ефективності державного управління та підвищенню довіри громадян до владних структур. Встановлено, що оцінка етичної культури в організації є важливим кроком для створення здорового та етичного робочого середовища. Цей процес дозволяє ідентифікувати та вирішувати проблеми, що можуть призвести до етичних порушень, та сприяє формуванню високих стандартів професійної поведінки серед співробітників.

Ключові слова: інноваційні підходи, антикорупційна політика, державне управління, технології, відкритість, доступ до інформації, громадська участь, навчання, етика, міжнародне співробітництво.

The author analyzed and substantiated innovative approaches to ensuring an effective anti-corruption policy in the context of modern state administration challenges. Various aspects of the problem of corruption in the public sector were studied and key strategies and tools aimed at overcoming it were identified. The author considered modern challenges faced by public administration systems in the context of the fight against corruption. The impact of corruption practices on the efficiency of state administration and the socio-economic development of the country is analyzed. The necessity of introducing innovative approaches in the fight against corruption is substantiated. The importance of the use of the latest technologies, openness and access to information, as well as the active participation of the public in the process of anti-corruption activities was considered. Various anti-corruption tools and methods have been explored, including the use of artificial intelligence, blockchain technologies and data analytics to detect corruption schemes, as well as the development of an ethical culture and the education of civil servants on the principles of honesty. The importance of a systemic approach to the problem of corruption and the need for joint efforts of all interested parties in the fight against this phenomenon are emphasized. The key directions for further research and implementation of innovative strategies in the anti-corruption policy of public administration are highlighted.

It was emphasized that the use of artificial intelligence, data analytics, blockchain technology and digital identification allows effective detection of corruption schemes, increases transparency and integrity of data, and also helps prevent fraud. It has been proven that e-learning platforms are an effective and convenient tool for improving the professional competence of civil servants in the areas of ethics, transparency and the fight against corruption. This contributes to strengthening the efficiency of state administration and increasing the trust of citizens in the power structures. It is established that the assessment of ethical culture in the organization is an important step for creating a healthy and ethical work environment. This process allows for the identification and resolution of problems that may lead to ethical violations and promotes the formation of high standards of professional behavior among employees.

Key words: *innovative approaches, anti-corruption policy, public administration, technology, openness, access to information, public participation, training, ethics, international cooperation.*

Постановка проблеми. Актуальність проблеми боротьби з корупцією в державному управлінні визначається не лише її впливом на рівень демократії та правової держави, але й її значущістю для соціального та економічного розвитку суспільства. Корупція породжує негативні наслідки, такі як втрата довіри громадян до владних структур, нерівні можливості в економіці, розпад системи соціального захисту та спричиняє загрозу національній безпеці. У зв'язку з цим, розробка та впровадження ефективних антикорупційних стратегій та інструментів стає важливим завданням для кожної держави, яка прагне до сталого та успішного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти проблеми ролі інноваційних підходів до забезпечення ефективної антикорупційної політики в контексті сучасних викликів державного управління досліджували такі науковці, як: П. Гаман, І. Дмитрук, Ю. Ломжець, С. Кравченко, А. Новак, О. Пархоменко-Куцевіл, Б. Прокопів, В. Черней, С. Гусарев, С. Чернявський та інші.

Мета статті. Мета статті полягає в аналізі та обґрунтуванні інноваційних підходів до забезпечення ефективної антикорупційної політики в контексті сучасних викликів державного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасному світі корупція залишається однією з найбільших загроз стабільності, розвитку та демократії в багатьох країнах. Забезпечення ефективної антикорупційної політики стає важливим

завданням для державного управління у контексті постійно змінюючихся умов та викликів. Інноваційні підходи до боротьби з корупцією набувають все більшого значення, пропонуючи нові методи, технології та стратегії для протидії цьому негативному явищу. Важливо розглянути та проаналізувати різноманітні аспекти інноваційних підходів до забезпечення ефективної антикорупційної політики в контексті сучасних викликів державного управління.

На думку вченого П. Гамана [2], який вважає, що застосування технологічних інструментів стає ключовим аспектом боротьби з корупцією. Використання різноманітних інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, аналітика даних, блокчейн технологія та цифрова ідентифікація, дозволяє ефективно виявляти корупційні схеми та запобігати їх поширенню. Наведена нижче таблиця пропонує огляд технологічних інструментів, які використовуються для виявлення та протидії корупції, надаючи короткий опис основних характеристик кожного інструменту та його значимий внесок у боротьбу з цим негативним явищем.

Отже, з врахуванням розглянутих технологічних інструментів можна зробити висновок про їх значущий внесок у боротьбу з корупцією. Використання штучного інтелекту, аналітики даних, блокчейн технології та цифрової ідентифікації дозволяє ефективно виявляти корупційні схеми, підвищує прозорість та недоторканість даних, а також сприяє запобіганню шахрайству. Ці інструменти, застосовані в комплексі, можуть створити потужний механізм, що сприятиме зменшенню

Таблиця 1

Використання технологічних інструментів для виявлення та протидії корупції

Технологічні інструменти	Опис
Штучний інтелект	використовується для аналізу великих обсягів даних та виявлення корупційних схем шляхом пошуку аномалій та нетипових патернів
Аналітика даних	дозволяє обробляти та аналізувати великі обсяги даних для виявлення корупційних ризиків, а також зіставляти інформацію з різних джерел для виявлення підозрілих зв'язків
Блокчейн технологія	забезпечує безпеку та недоторканість даних, дозволяючи створювати прозорі та необоротні реєстри фінансових транзакцій, угод та інших документів, що запобігає фальсифікації даних
Цифрова ідентифікація	використовується для перевірки та підтвердження особистих даних в цифровому вигляді, що допомагає уникнути підробки документів та ідентифікаційного шахрайства

Розроблено автором [2].
рівня корупції та покращенню стану державного управління в цілому.

Доречно зазначити, що прозорість та доступ до інформації є ключовими складовими в боротьбі з корупцією та забезпеченні ефективного державного управління [1]. Слід розглянути деякі інноваційні підходи для забезпечення відкритості та доступу до інформації на рис. 1.

В цілому, представлена таблиця наводить загальний огляд інноваційних підходів до забезпечення прозорості та доступу до інформації про діяльність державних установ та посадових осіб. Ці підходи включають створення електронних платформ для публікації інформації, використання відкритих даних, організацію електронного голосування та публічних консультацій, застосування технологій блокчейн та автоматизовану систему моніторингу та звітності [4; 5] Ці інноваційні методи спрямовані на створення прозорих, відкритих та відповідальних механізмів державного управління, що допомагає зменшити коруп-

ційні ризики та покращити якість демократичних процесів.

У дослідженні було враховано думки вчених І. Дмитрука та Ю. Ломжеця [3, с. 100–122], які вважають, що процес залучення громадськості та громадських ініціатив в антикорупційну діяльність відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного контролю над корупцією та підвищенні відкритості та відповідальності владних структур. Варто розглянути деякі інноваційні підходи до залучення громадськості та їхньої ролі:

- *платформи для збору громадського фідбеку*: створення онлайн-платформ, де громадяни можуть повідомляти про випадки корупції або недоліки в роботі державних установ. Це дозволяє залучити широкий коло громадян до виявлення корупційних випадків та створення прозорого механізму зворотного зв'язку;
- *громадські аудити та моніторинг*: організація громадських ініціатив для проведення аудитів та моніторингу діяльності державних установ,

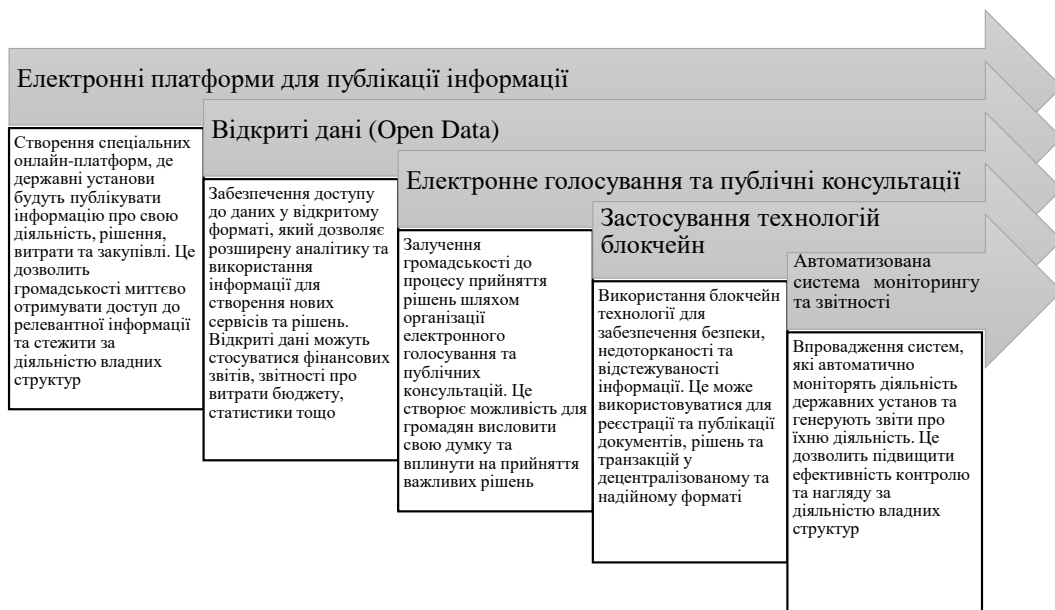

Рис. 1. Інноваційні підходи до забезпечення прозорості та доступу до інформації

Розроблено автором [10].

проектів та програм. Це дозволяє громадянам самостійно перевіряти витрати бюджетних коштів та ефективність виконання державних програм;

- *громадські ради та комісії*: створення громадських рад та комісій при державних установах для участі громадських активістів та експертів у процесі прийняття рішень та контролю за діяльністю владних структур;

- *громадські ініціативи та кампанії*: організація громадських ініціатив та кампаній з просування антикорупційних цінностей, освіти громадськості щодо наслідків корупції та підтримки антикорупційних реформ;

- *використання соціальних медіа*: активне використання соціальних медіа для мобілізації громадськості, підтримки громадських ініціатив та поширення інформації про корупційні випадки та способи їх запобігання.

Взагалі, ці інноваційні підходи до залучення громадськості в антикорупційну діяльність дозволяють створити ефективну систему контролю та нагляду за владними структурами, підвищуючи відповідальність та прозорість в державному управлінні.

Варто наголосити, що етика та культура державної служби є важливими аспектами в забезпеченні ефективного функціонування державних установ та боротьби з корупцією [11]. Слід розглянути інноваційні підходи до виховання та навчання державних службовців з питань етичних принципів та протидії корупції.

Слід зазначити, що електронні платформи для навчання є потужним інструментом у підвищенні професійної компетентності державних службовців з питань етики, прозорості та протидії корупції. Електронні платформи надають можливість створювати спеціалізовані курси з різних аспектів етики, прозорості та антикорупційної діяльності [12]. Ці курси можуть охоплювати такі теми, як законодавство про протидію корупції, етичні стандарти роботи держслужбовця, а також практичні методи запобігання корупції.

Крім цього, електронні платформи можуть використовувати інтерактивні методи навчання, такі як відео-уроки, тестування, віртуальні лабораторії тощо. Це дозволяє державним службовцям засвоювати матеріал більш ефективно та цікаво. Електронні платформи забезпечують можливість навчатися у зручний для кожного час та місце. Державні службовці можуть отримати доступ до необхідних матеріалів та ресурсів навіть під час віддаленої роботи. Електронні платформи можуть включати системи моніторингу та оцінки знань, що дозволяє визначати рівень засвоєння матері-

алу та прогрес кожного державного службовця. Можуть легко оновлюватися та адаптуватися до змін в законодавстві, нормах етики та стратегіях протидії корупції. Це дозволяє забезпечувати актуальність навчального матеріалу [7, с. 199–233].

Загалом, електронні платформи для навчання є ефективним та зручним інструментом для підвищення професійної компетентності державних службовців у сферах етики, прозорості та боротьби з корупцією. Це сприяє зміцненню ефективності державного управління та підвищенню довіри громадян до владних структур.

Зазначено, що інтерактивні тренінги та семінари – це навчальні заходи, де акцент робиться на активному взаємодії учасників та застосуванні сучасних методів навчання. Наприклад, це можуть бути групові дискусії, аналіз кейсів, рольові ігри тощо. Головна мета таких заходів – не просто передати інформацію, а навчити учасників практично застосовувати знання та навички у практичних ситуаціях. Наприклад, учасники можуть розглядати конкретні випадки корупції та шукати ефективні стратегії її запобігання чи виявлення. Цей підхід дозволяє залучити учасників до активної дискусії та обміну думками, а також розвиває практичні навички, необхідні для успішної роботи в сфері етики та протидії корупції.

Слід наголосити, що система менторства та підтримки є ефективним інструментом для забезпечення розвитку етичної культури та боротьби з корупцією в державній службі. Цей підхід передбачає встановлення взаємовигідних стосунків між досвідченими держслужбовцями та їхніми молодшими колегами. Головною метою такої системи є передача досвіду, підтримка та надання консультацій у питаннях етики та корупції. Ментори, які мають значний досвід роботи в державній службі, можуть ділитися своїми знаннями, вміннями та навичками з молодшими колегами. Вони можуть допомогти зрозуміти складні ситуації, навчити ефективним стратегіям протидії корупції та побудувати професійну кар'єру, дотримуючись високих етичних стандартів. Крім того, система менторства сприяє створенню позитивного робочого середовища, де панує взаємопідтримка та довіра. Молодші службовці мають можливість відчувати себе підтриманими та обізнаними у справах етики та корупції, що сприяє їхньому професійному зростанню та розвитку [6].

У цілому, впровадження системи менторства та підтримки сприяє не лише обміну досвідом, але й вихованню етичних цінностей, які є основою успішної та відповідальної державної служби.

Б. Прокопів [9, с. 152-156] вважає, що оцінка етичної культури в організації є важливим кро-

ком у підвищенні ефективності боротьби з корупцією та зміцненні принципів етичного лідерства. Цей підхід включає застосування різноманітних інструментів, спрямованих на аналіз стану етичного клімату та виявлення потенційних слабких місць у системі. Використання анонімних анкет серед співробітників є одним із способів зібрати об'єктивні дані щодо сприйняття етики в організації та ідентифікації проблемних питань. Фокус-групи, в свою чергу, надають можливість обговорити етичні питання на різних рівнях управління, що сприяє збагаченню різноманітних точок зору та визначенню загальної етичної атмосфери в організації.

Крім того, систематичний аналіз реальних або потенційних етичних проблем дозволяє виявити ситуації, де можуть виникнути етичні порушення, та розробити стратегії їх запобігання або вирішення. Визначення конкретних стандартів та метрик для оцінки етичної культури надає можливість об'єктивно оцінити її рівень та визначити напрямки подальших дій. На основі отриманих результатів розробляється конкретний план дій з метою вдосконалення етичного клімату в організації. Це включає в себе впровадження навчальних програм, розвиток етичних політик та процедур, а також зміни в культурі управління. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності державного управління та створює сприятливі умови для розвитку етичного лідерства серед співробітників організації.

Загалом, оцінка етичної культури в організації є важливим кроком для створення здорового та етичного робочого середовища. Цей процес дозволяє ідентифікувати та вирішувати проблеми, що можуть призвести до етичних порушень, та сприяє формуванню високих стандартів професійної поведінки серед співробітників.

Варто наголосити, що створення етичних кодексів є важливим кроком у підвищенні етичної свідомості та запобіганні корупції в організаціях. Цей підхід передбачає розробку та впровадження документів, які чітко визначають стандарти поведінки та відповідальності для державних службовців. Етичні кодекси зазвичай містять набір правил, принципів та цінностей, які мають дотримуватися при здійсненні службових обов'язків. Ці документи можуть включати такі положення, як заборона прийняття хабарів, визначення конфлікту інтересів, зобов'язання зберігати конфіденційність інформації тощо. Одним з головних переваг етичних кодексів є їхнє стимулювання внутрішньої культури довіри та прозорості в установі. Вони допомагають утверджувати важливі

етичні принципи та норми серед персоналу, що сприяє побудові позитивного робочого середовища та запобігає випадкам корупції. Крім того, етичні кодекси є інструментом для зміцнення репутації організації перед громадськістю та партнерами. Вони свідчать про зобов'язання установи дотримуватися високих стандартів етики та відповідальності, що сприяє підвищенню довіри до неї [8].

Узагальнюючи, створення етичних кодексів – це важливий елемент у вдосконаленні етичного клімату в організації та встановленні принципів відповідальної поведінки для державних службовців. Це сприяє побудові культури, яка ґрунтується на прозорості, довірі та відповідальності, та допомагає забезпечити ефективне функціонування організації в цілому.

Отже, ці інноваційні підходи дозволять створити ефективну систему виховання та навчання державних службовців з питань етики та протидії корупції, що сприятиме підвищенню рівня державного управління та запобіганню корупції.

Не менш важливе є міжнародне співробітництво та обмін досвідом є ключовим елементом у боротьбі з корупцією та вдосконаленні державного управління. Цей підхід передбачає аналіз інноваційних методів та стратегій, які застосовуються в різних країнах для протидії корупції та підвищення ефективності державного управління.

Під час міжнародного співробітництва у сфері боротьби з корупцією відбувається обмін кращими практиками та інноваційними підходами. Країни можуть взяти на озброєння досвід успішних ініціатив з різних частин світу та адаптувати їх до власних потреб. Наприклад, це може включати впровадження електронних систем контролю за публічними закупівлями, створення спеціалізованих антикорупційних органів або вдосконалення законодавства щодо прозорості та розкриття інформації.

Крім того, міжнародне співробітництво дозволяє країнам обмінюватися досвідом у сфері державного управління. Це охоплює такі аспекти, як планування стратегій, ефективне використання ресурсів, підвищення якості послуг та забезпечення прозорості та відкритості в управлінні. Шляхом обміну інформацією про кращі практики та провідні стратегії, країни можуть здійснювати взаємне вдосконалення своїх систем управління та забезпечувати стійкий розвиток [3, с.118].

У цілому, міжнародне співробітництво та обмін досвідом є важливим інструментом у боротьбі з корупцією та покращенні державного управління. Шляхом спільних зусиль та обміну знаннями країни можуть ефективніше протистояти корупції та

забезпечувати високий рівень ефективності та прозорості у своїх управлінських процесах.

Висновок. У висновку можна зазначити, що впровадження інноваційних підходів до боротьби з корупцією в сучасному державному управлінні є надзвичайно важливим кроком у зміцненні ефективності та прозорості системи управління. Застосування технологічних інструментів, сприяння відкритості та доступності інформації, активна участь громадськості та навчання державних службовців етичним принципам – всі ці

аспекти сприяють покращенню антикорупційної політики. Міжнародне співробітництво та обмін досвідом також відіграють важливу роль у цьому процесі, дозволяючи використовувати найкращі практики з усього світу для ефективної боротьби з корупцією. Загальний підхід до інноваційних стратегій антикорупційної політики дозволить сформувати сильну та стійку систему державного управління, яка буде забезпечувати високий рівень довіри громадян та сприяти сталому соціально-економічному розвитку країни.

REFERENCES:

1. Bobrovska O., Lysachok, A., Kravchenko, T., Akimova, L., & Akimov O. (2021). The current state of investment security in Ukraine in the context of COVID-19 and its impact on the financial and economic situation of the state. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(36), 233–242. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227770>.
2. Haman, P. I. (2018). Antykorupciina derzhavna polityka: problemy ta perspektyvy rozvytku [Anti-corruption state policy: problems and prospects for development]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. № 10, URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1316> [in Ukraine].
3. Dmytruk, I. M., Lomzhets, Yu. V. Problemy pravovoho rehuliuвання antykorupciinoi diialnosti v sferi publicznego upravlinnia [Problems of legal regulation of anti-corruption activities in the field of public administration]. S. 100-122 URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/211/5834/12196-1?inline=1> [in Ukraine].
4. Dokienko, L.M. Klymenko, V.V. & Akimova, L. M. (2011), Investment management: training. Guide, Akademydav, Kyiv, Ukraine.
5. Klymenko, V.V. Akimova, L.M. & Dokienko, L.M. (2015), Finansovyj rynek [Financial Market], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
6. Kravchenko, S. O. (2018). Pidkhody do rozuminnia antykorupciinoi polityky v publichnomu upravlinni [Approaches to understanding anti-corruption policy in public administration]. *Derzhavne upravlinnia*. № 2, URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/2_2018/7.pdf [in Ukraine].
7. Novak, A. M., Bashtannyk, V. V. Osoblyvosti formuvannya ta realizatsii natsionalnoi antykorupciinoi polityky yak osnovy derzhavnoupravlinskykh reform [Peculiarities of the formation and implementation of the national anti-corruption policy as the basis of public administration reforms]. S. 199-233 URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/90/2281/4913-1?inline=1> [in Ukraine].
8. Parkhomenko-Kutsevil, O. I. (2019). Teoretyko-metodolohichni pidkhody do problem reformuvannya suchasnykh antykorupciinykh derzhavnykh orhaniv v Ukraini [Theoretical and methodological approaches to the problems of reforming modern anti-corruption state bodies in Ukraine]. *Pravo*. № 1, URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/1_2019/19.pdf [in Ukraine].
9. Prokopiv, B. (2019). Stan ta shliakhy vdoskonalennia realizatsii antykorupciinoi polityky Ukrainy [The state and ways of improving the implementation of the anti-corruption policy of Ukraine]. *Aktualni problemy pravoznavstva*. № 1, S. 152-156 URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34308/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%B2.pdf> [in Ukraine].
10. Cherniei, V. V., Husariev, S. D., Cherniavskiy, S. S. (2019). Realizatsiia derzhavnoi antykorupciinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri [Implementation of state anti-corruption policy in the international dimension]: *materialy IV Mizhnar. nauk.- prakt. konf. (Kyiv, 12 hrud. 2019 r.) Kyiv : Nats. akad. vnutr. sprav*, Ch. 1. 264 s. URL: https://www.naiuu.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/konferencii/2019/tezy_konf_12122019_p1.pdf [in Ukraine].
11. Kryshtanovych, M., Akimova, L., Shamrayeva, V., Karpa, M., & Akimov, O. (2024). Problems of European integration in the construction of EU security policy in the context of counter-terrorism. *International Journal of Safety and Security Engineering*. - 2022. - Vol. 12, No. 4. - pp. 501-506. <https://doi.org/10.18280/ijssse.120411>
12. Marchenko A., Akimova L., Akimov O. (2021) The current state of ensuring the effectiveness of coordination of anticorruption reform. *Alta: Journal of interdisciplinary research*, Vol. 11, Issue 2, Special issue XX, 78-83.